

5

Col·lecció poesia de paper

Francesc Parcerisas

PAR

849.915

PAR

Francesc Parcerisas

Col.lecció poesia de paper

5

Palma 1991

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5100369548

X-510175723

Universitat de les
Illes Balears

Servei de Biblioteca i
Documentació
Edifici Ramon Llull

R. 80513

© de l'edició: Caixa de Balears "Sa Nostra" i Universitat de les Illes Balears

© del text: Francesc Parcerisas

Edició: Universitat de les Illes Balears

Servei de Publicacions.

Campus de la UIB.

Cas Jai. Cra. de Valldemossa, km 7.5.

07071 Palma.

Disseny de la col·lecció: Jaume Falconer

Dibuixos de *Japanese Stencils* (Webb and Bower, 1988)

Impressió: IMPRESRAPIT. Barón Santa María del Sepulcro, 7. 07012 Palma.

DL: PM 188-91

FRANCESC PARCERISAS

Francesc Parcerisas (Begues 1944) va estudiar filosofia a la Universitat de Barcelona; va ser lector a la Universitat de Bristol de 1969 a 1972 i després se'n va anar a viure a Eivissa (1972-79). S'ha dedicat a la traducció. Ha estat catedràtic de batxillerat (1979-86) i en l'actualitat és professor de l'Escola de Traductors de la Universitat Autònoma de Barcelona. Durant el curs 1989-90 va ser becat a Londres.

Ha traduït al castellà i al català nombroses obres de narració, poesia i assaig (Pavese, B. Russell, Scott Fitzgerald, Susan Sontag, Katherine Mansfield, Anaïs Nin, E. A. Poe, Tolkien, Gide, Rimbaud, Breton, Michaux, T. S. Eliot...), va preparar una antologia de la poesia anglesa i americana fins al s. XIX i treballa en la traducció de Seamus Heaney i dels *Cantos* d'E. Pound. Com a crític literari ha col·laborat en diversos diaris i revistes (*La Vanguardia*, *El Món*, *El Temps*, *Serra d'Or*, *Els Marges*) i actualment escriu una ressenya setmanal de llibres per al diari *El País*. També és director literari de la col·lecció «Clàssics Moderns» de traduccions al català.

Ha publicat sis llibres de poemes: *Vint poemes civils* (1967), *Homes que es banyen* (1970), *Discurs sobre les matèries terrestres* (1972), *Latituds dels cavalls* (1974), *Dues suites* (1976) i *L'edat d'or* (1983). Aquests llibres, més alguns altres d'inèdits, formen *Triomf del present* (Obra poètica 1965-83) (1991). Treballa en dos reculls nous: *Focs d'octubre* i *Ombra encesa*.

If e'er your heart has felt the tender passion
You will forgive this just, this pious fraud.

John Gay, *Fables* (1727)

POEMES DELS ANYS SEIXANTA

TOT EL TEMPS PASSAT...»

Tot el temps passat, i les nits i els dies
de tot el temps passat, amb els amics d'ahir,
els balls a l'estiu
sota els pollancre
 que fan una música tan dolça,
les cabanes
 de canyes tallades a la via del tren,
les curses per les vinyes
 si plou
i les baralles que sempre perdia...,
eren la justificada il·lusió per la vida.

Tot el temps passat, i les nits i els dies
de tot el temps passat, són el luxuriós baume
que m'envolta, si vull recordar
la meva terra,
 els noms, els homes,
els déus que tenia i estimava.

Perquè ara ja fa anys
que tot el temps és passat, i que són
velles les nits i els dies, les il·lusions
per la vida, de tot el temps passat

De Vint poemes civils (1965)

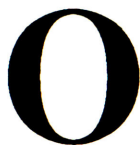
L A BEAUTÉ

*La beauté, «Beauty is difficult, Yeats»,
said Aubrey Beardsley when Yeats asked why he drew horrors..*

Ezra Pound, Cantos, LXXX

T'he pensat octubre endolcit en poemes
i n'era magrana la cleda dels pits,
del ventre promesa la gola melosa del sexe,
tot el camp de tardor un llit de coures brunyits.
Després, quan el temps ha prenyat de llums tot l'Est,
l'eixir mortal del dolor adormit en llosques maldats
em demanava la vençuda força dels braços,
i molta bellesa ha mort, justament, en la nit.
«Beauty is difficult, Yeats», said Aubrey Beardsley.
El jorn és esquerp a la bellesa que no parla dels homes.

D'Homes que es banyen (1966-67)

CTUBRE A LA MEVA TAULA, AL MEU COR

La tardor és blanca i no té els verds aspres del sud ni les avellanes goludes que s'escampen pels camps farts de tantes rodones collites. És blanca i té l'aire fràgil del fred, la inquietud del blau transparent, allunyat de les cúpules multicolors, dels jardins i dels canals. Sant Petersburg, nord enllà de l'oriental influència; passeig de la nostra aventura, el teu nom: Leningrad.

Octubre del 1917 i la meva anècdota: els avis de la dona fugen cap a Anglaterra enduent-se'n un joc de culleretes esmaltat amb la nostàlgia dels anys i els plors silenciosos de la terra estimada. Al cor un àcid exili.

I encara més: 1961 i el *tour* dels amics pel país, les fotos, *behind Saint Isaacs near hotel* i un partenó horrorós, un carrer buit, els arbres, el tramvia vermell, o bé *group of kids in the Red Square* i els infants que juguen allà, sobre les mateixes pedres, sota els mateixos arbres, una mica més crescuts, fertilitzats per la sang vigorosa dels seus avis.

O bé, per fi, la literatura, tants anys esperada: Vladimir Ilich i Krupskaja (*Les éditions de Minuit*), el Trotsky de Deutscher, Mark editat al país (*Ciencia Nueva*, Edicions 62), l'arbre de la ciència prohibida, tota l'elegant corrupció que encara podem tolerar.

Tot això són les desfetes de la revolució, cosificades, a la meva taula, a les meves mans. Són les despulls dels naufragis que no podem oblidar, de les victòries que l'amarga por del país ens esclafa a la boca.

Però també el cor, la raó, els membres dels cos, les més delicades fibres de carn, les petitíssimes venes, tenen el seu parer, la seva opció, el dret al crit i a la lluita. I podem, després d'un examen conscient, judicar amb confiança

que fa cinquanta (1917) i cent anys (1867) que la història i el futur de les hores són coratjosament treballats envers una més feliç perspectiva: la humanitat dels homes.

D'Homes que es banyen (1966-67)

HAS ENCETAT LA TEVA CARN COM L'ALOSA...»

Has encetat la teva carn com l'alosa
la fosca tardor dels rostolls, delerosa
de carn exhaurida en el teu propi cos.
Plovien cendres i grisencs núvols quiets
cobrien l'occident del teu llit adolescent
quan t'has rendit al pes obscur i acre,
a la carn volguda que et llaura el ventre.

* * *

Com un solc més de terra assedegada
és el teu arc vibrant, por tremolosa
de la nau que sura en mar exòtica,
perduda flama lliurada a la pluja salvatge,
recuperat amor. Aquesta quietud que t'imposes
perquè no et traeixi el cos, força escapada
del joc, aquesta quietud per dominar-te, per lliurar-te
deutora de l'home, de l'alè cansat.

* * *

Has encetat la teva carn com la cendrosa
oreneta la llum espantada del març vençut.
Els teus anys s'han omplert amb la plenitud més pura,
engonals de sorra, branques als pits, desfeta ofrena.
Has encetat la teva carn com l'alosa
el coure violent de l'octubre, estimada.

Del recull *Ella* (inèdit)

JUST A PAIR OF GLOVES

Hem entrat als grans magatzems
com en una familiar i vella casa abandonada.
Són dies de festa i corren,
esperen, demanen, compren, paguen pausadament:
nosaltres els mirem amb una rialla callada.
Potser plora una nena, cau una capsa,
la màquina registradora s'empassa penics
amb cantarella d'indecent indiferència,
una noia perd l'amant en silenci.
I tanmateix hi ha feresa per regirar la vida
sota l'amenaça de la nit que s'atansa
alliberant d'altres forces. Des de molt lluny
miro com compres uns guants de llana
triats perquè no t'agraden
i estimo aquesta gent, incomprensible.

De Discurs sobre les matèries terrestres (1966-71)

POEMES DELS ANYS SETANTA

OÙ SONT, OÙ SONT...»

el raspallet de les dents
el membre erecte
treure's les sabates
orinar
plegar la roba
col·locar un condó

*où sont, où sont?
où sont les neiges d'antan?*

¿On són aquelles esperes íntimes
del remordiment adolescent,
aquella prima tremolor de la veu
anunciant un silenci massa alt per cap paraula?

¿On aquells orgulls en què hauríem volgut
confrontar experiències,
morir joves,
recórrer oceans,
temptar tot suïcidi amb mirar secret...?

¿On és l'ombrívola cambra amb llibres i poemes,
fruites seques,
frígola, ginesta, romaní,
restes d'esmorzars,
on fer l'amor a mitja tarda?

¿On sou esllanguiments, fretures, insomnis,
on sou amics a qui contava
el goig i el gaudi,
les fantàstiques expedicions del cor?

¡Ah! paradigmes i experiències,
raciocinis i fama corrompuda,
¡com odio aquesta callada superioritat,
aquesta amarga dolçor que ens ultratja!

¡Ah! vergonya d'adornar-se, massa tard,
que l'edat adulta fou haver descobert
el redós on jugar amb hipocresies,
on jurar en fals sens greus penediments...

TOT ÉS PRINCIPI I PRINCIPI ÉS NO RES

In my beginning is my end.

T. S. Eliot

Tot és principi i principi és no res.
Hi ha un amor de sempre
i un amor de joia i aventures
i un amor avergonyit com el retorn a la casa
quan les sagetes enceses i les flames
no són més que pols, runa i buit
i el paper de les parets l'estèril record de tota una infància.
Així, he dit, són les vacances, els parcs,
així l'esllanguiment orat, les decepcions del temps.
Hi ha un amor: mantenir l'amor,
mantenir-se a la deriva dels oceans,
de qualsevol constel·lació o illa,
en el camí que llaura el cap sobre el coixí
i sobre el cos l'acritud amb què es desitja.
Sense futur, que és passat,
ni demà, que és ahir.
Com si la música fes la dansa
i la dansa... ¡Tant se val!
Així és el temps de l'amor,
el temps en què s'ajunten home i dona:
esclat i foc, lenta caiguda, mort.
Perquè tot és principi i principi és no res.
Només rere l'immòbil tots els espectres del dia.

De Latituds dels cavalls (1971-72)

1

8 DE JULIOL

I.T.T. interests in Oaxaca fungui.

Sota estucs cremosos, volutes i butaques
retornen els moments cruentos
d'aquella altra música a Boulder Creek
(¿com sabràs mai si aquesta llunyania
no te'ls ha acostats?).

«A la cambra les senyores van i vénen...»
van i vénen per l'antesala de l'amfiteatre
i prens notes de la música de Mahler
—tant i tant lluny que la simfonia s'esllangueix
com s'esllangueix l'ocàs, en el turment.
Tampoc avui no has vingut, Airín;
només passes pel costat
amb la lleugeresa esquiu d'una ombra,
d'una cinta de cabell destrenada i intangible
—esponerosa i pèrfida innocència.

No hi ha pomes ni magnòlies
en aquesta *cité fourmillante*,
només la travessa de les aigües manses,
el llac putrefacte, fètid,
la fatiga de la distància inassolible
(reviscuda sobre el blanc del paper,
sobre el blanc dels ulls dels morts).

No hi ha *things of beauty*,
només la pols de la vorera, l'asfalt,
el xiscle esplendorós de la calitja metàl·lica.

No hi ha música galant
en aquest laberint enrunat i absurd
que ens ha descobert la ciutat.
Només arquitectura de l'oblit,
deixants obscurs de la memòria,
passió engegada, agror, refús.

D'Airín (1972)

A

Igues i líquens a la fronda on mor Narcís, la mort entra pel costat del jardí en ramell de verdures. Creix la molsa als meandres i el corrent s'atura i aglopa als clots amb dur orgasme. No t'amoïnis, tot anirà bé. Creuarem les mirades i regarem els solcs amb eufòria d'antics miralls locomotrius. Duu les falgueres a la riba onerosa, obre els torricons i escapça el pregadéus que guardes sota l'olla roja; quan la barca comenci a negar-se sabràs que pots remar fins al proper meandre: Roanoke Rapids, Virgínia. En el mirall de Tannhäuser, un Narcís envejós i decebut només serva records de la coprofàgia infantil, el cérvol ferit a la falguera. Créixens i sàlzers rabegen l'aigua, sobre la llana blanca l'aiguamarina de l'hisop, el bru del'esquena, els malucs, els turmells, la febre. Li estrenyo el colze; en ramell de verdures entra la mort pel costat del jardí.

De Granollers, fulla baixa (1973)

*He who desires but acts not, breeds
pestilence*

W.Blake

L'any ha començat bé
amb l'últim dia d'un any bixest
i ara la primavera duu el cap
dins l'aigua
¿Quin perill?
¿Per ventura ens abandonarà l'amor?,
ens preguntem. Però no ho volem saber.
¿Omplirem el pou? ¿Farà fred a l'hivern?
¿Tomarem a veure'ns?
Avui res no importa:
hi ha tants crits, danses, celebrances,
tantes herbes fortes i projectes folls
—allà on hi hagi aigua pararem a beure...
¿Quin perill?
Menta i ortigues creixen a l'hort
i memòria suficient:
callats jorns de dolç dolor,
superbes, lentes tortures, gelosies.
¿Ha minvat el vent?
Ja és tard per l'any que comença
i no em sorprèn aquest inici
amb què ens allunyem de l'experiència vella
tot contemplant en el mirall
el so de la nit que s'apaga.
¿Quin perill?
Ens oferim els jocs, els bona nit,
el «benefici» dels dubtes,
tot desitjant la dependència del cos,
de la vista i l'oïda,
del gust i el tacte,
i de l'olfacte.
¡Ah, com és bo estimar-se,
com és bo oblidar!

De Dues suites (1973-75)

No et giris.

Escolta.

¿No sents el vent?

Escolta.

Desesperança, amiga vella,

¿què ens vols vendre, ara,
quan ja érem capaços d'oblidar
que el costum de dos al llit
també és fàcil de perdre?

¿Quina mercaderia oculta baladreges?

¿Sents el temps?

¿Sents com creix,
a peu de pluja, i sol,
l'amor?

¿Hem d'acceptar els troncs a les platges,
els vells arbres i el branquilló jove i tendre,
la biga mestra de la llar i la tija del mol-lusc
com la covardia en vell costum?

Escolta.

¿Sents com passa el temps?

No et giris.

Escolta, escolta.

Digueu-me: ¿No hi ha companyia
i sols espera? ¿No hi ha possessió,
només absència? ¿Només en la traïció
descobrim l'amic perdut per sempre?

¿No sents la veu

(la teva pròpia veu)?:

Sols l'amor malconeix els seus límits.

De Dues Suites (1973-75)

De la tranquil·la estança on no reposa el somni
¿qui viurà amb mi?
Del jorn esquiu que tem a la nit clara
¿qui viurà amb mi?
Del temps i la certesa on les parpelles del dorment
descobreixen l'alt secret, el fosc raïm,
¿qui viurà amb mi?
¿Qui vol viure amb mi?
¿Qui viurà amb mi?
¿Qui vol viure amb mi?
Ara la repetició és l'únic instrument,
el domini tens i ombrívol, el vast isolament,
on es componen les ombres, la molsa i el tempir.
La qüestió és aigua mansa, el clar desig,
la corona del pensament abatut que es perfa
i t'obsessiona, talment els lilàs
encisant el jorn i la cadència de la llum.
La resposta immòbil mai no tindrà un temps,
el moment propici d'instaurar el glaç i el clau roent,
l'obstinada perfídia de la severitat i el seny.
Pregunta i amenaça-la: ¿quin ésser tens, trista?
¿D'on és que vén's? ¿Què goses dir?
Incerta és l'ombra, vacil·lant la llum del dia.
Jeu el gra i la llavor dormita,
sobreix el pou, esclaten les pinyoques.
¿Qui viurà amb mi?
¿Qui vol viure amb mi?

De *Variacions sobre un tema romàntic*
ombra i llum (1977-78)
Escrit en col·laboració amb Antoni Marí

POEMES DELS ANYS VUITANTA

CALIPSO

Durant set anys —¿o foren cinc?—
la nimfa divina entre dees
li ha ofert menges, oblit,
una passió compartida.
Vora l'espluga on Calipso habita
hi creixen verns i xiprers,
una parra de vi ufanosa
—tot el que els mortals delita.
Un coneixement, emperò, manca a la nimfa:
ni que sigui en una illa balmada,
i amb una amant en delícies divina,
cap mortal no s'avindrà mai a acceptar
una fatigosíssima eternitat de joventut i bellesa,
mancada d'allò que els homes més aprecien:
el desig inassolit, el record inassolible.

De L'edat d'or (1983)

LA DESEPERACIÓ DE PENÈLOPE» DE IANNIS RITSOS,
SEGONS L'ANGLÈS DE NIKOS STANGOS

No és que ella no el reconegués a la dèbil llum de la llar,
disfressat amb parracs de captaire. No. Hi havia senyals clars;
la cicatriu al genoll, el cos musculat, el mirar ardit.

Espantada,
tot recolzant-se a la paret, intentà trobar alguna excusa,
un respit per evitar contestar-li
i no traïr els seus pensaments. ¿Era per ell que havia perdut
vint anys

d'espera i somnis? ¿Era per aquell miserable foraster
xop de sang, barbacanós? Es deixà caure en la cadira, muda,
contemplà amb atenció els pretendents morts a terra
com si contemplés els seus propis desigs morts
i va dir «benvinguts»

i la seva veu li arribà com si vingués de lluny, com si fos
d'una altra. A un racó el teler
dibuixava al sostre ombres com una gàbia, els ocells que havia
teixit

amb vistosos fils vermells entre el fullam verd sobtadament
esdevingueren grisos i negres
tot volant baix en el cel llis de la seva darrera resistència.

De L'edat d'or (1983)

L

A MÀ DE VIRGILI

El combat és lent i sinuós,
un foc temporal dalt els pujols.
Les llances i dards de l'enemic
han delmat tan a poc a poc
els pares que ens protegien que,
gairebé sense adornar-nos-en,
ens trobem, silencis, esbatanats,
en els fogars de primera línia.
Fins aquí la mà de Virgili.
D'ara endavant el món serà distint:
serem sols contra l'incendi.
Sense guies, enduts només
pel secret tempteig del bon sentit,
comprendrem potser que els murs
de la fortalesa, els enemics i la guerra,
sols són ombres agegantades
d'un foc que és claror i és cendra.
El purgatori i el paradís són en nosaltres.

De L'edat d'or (1983)

B^{OIRA}

Recolza el cap. Sabem que a fora és negra nit,
que els freus i les aigües són fantasmes insegurs.
Però aquí, dins el meu cor, pinto l'escena dels dos
al ventre endormiscat d'aquest ferry molt llunyà
com una boira lletosa que només acarona les falgueres
i la mar encalmada, de menta, cap a on corres amb la vida.
Ara el ronc abandonat i l'olor fosca del passatge
evoquen una existència que no em caldrà ja redimir.
Sé que amb els ulls veig alguna cosa que no veia,
realitats serenes que semblaven lluny de l'experiència:
sota el buc de metall sé la transparència de la carn
i, en la nit, el desig que es dilata, sol, etern,
com una bola de foc que no es consum mai, perfecta.
¿Quin valor tenen ara els mots de la tardor
devastada per munts de fulles que els sentiments assequen?
Res no enteranyina aquesta altra imatge on et transporto:
el nou-nat que en un tren aturat per l'huracà,
a Anglaterra, plora al meu costat en una via morta.

De Focs d'octubre (inèdit)

DIMONIS

Fes xisclar, altre cop, els graons de matinada.
Tu ets el gel brutal, pervers, i jo l'escalf
sense el qual ja no sé viure. T'envejo, ves per on,
—sense saber que també tu, pobre com jo,
enveges, lleial i ocult, allò que creus que sóc—.
I a cada glaç roig et creus feliç de nou
o m'ensenyes com és difícil d'ésser covard,
mentre jo, com tu covardament feliç,
et mostro l'amor que seu als meus genolls.
Mai no sabràs que és allò que ens ha d'unir
o amb quin record estrany et mentiré, dolgut,
per tal de satisfer-me, almenys, en la revenja:
ni amor ni tu no heu volgut que jo tingués
ocasió de penedir-me i perdonar. Així em féu mirall
i em féu saber tal com jo sóc: odi i dolor
em furguen per tot allò de mi que m'heu perdut,
fent-me comprendre que també jo, anyell i serp,
sóc, com vosaltres, un dimoni, l'àngel caigut.

De Focs d'octubre (inèdit)

D

EMÒDOC*

S'apesombra el cor del rei i s'estremeix el de Nausica
—una nena que sap que l'has mirada com hom mira una dona—;
mentre, els feacis, colrats de tanta mar, capcinegen
o escolten en silenci aventures que són el teu destí.
Per més que et tapis la cara, aquest plor ocult
et diu que el pa no serà mai més el mateix pa,
ni els rínxols grogosos del matí no et duran
el seu sospir i el refilar del tord a la prunera.
Ho explica —com volies— Demòdoc (potser un cec):
quins van ser els estratagemes de la guerra i de l'amor;
quin l'engany dels ulls de vi; dels déus, quins els paranys;
i quina la mesura del dolor —si és que un poema
pot mesurar l'orgull i l'afflicció, el menyspreu i l'altivesa—.
A la sala arrecerada que aixopluga aquesta cort,
escoltes com recita els versos Demòdoc:
sota els focus del teatre només vosaltres dos sabeu
com fa mal el silenci quan les galtes mulla el plor.
En l'aire es fon la teva lluita i els teus viatges,
i les illes on vas conèixer l'amor que et fa glatir;
i encara que les paraules narren les fetes d'un estrany
que molts ja creuen mort, tu saps ben bé com eres
i que només ets perquè el foc et corca el cor.

De Focs d'octubre (inèdit)

* "En un fragment famós de l'*Odissea* (VIII), (...) el bard feaci Demòdoc canta, a petició d'Odisseu que va disfressat, la història del cavall de Troia —episodi en què el mateix Odisseu va tenir una participació destacada—. L'heroi queda tan commòs per la recitació que no pot contenir les llàgrimes i, així, revela la seva identitat."

Paul Merchant, *The Epic*

E NDREÇA

Ullsdemel, primer van ser els llavis
i la nuca, i asseure't als genolls,
però ja llavors vaig dir, ¿recordes?:
mai no amaguis la raó. I saps que fins aquí,
fins sota mateix d'aquestes ratlles
—i per força n'has de conèixer el dolor
o el goig de qui ho escriu—,
ho he volgut posseir tot: el cos
i, encara amb més delit, la ment.
Que un dia siguis tu, doncs, la raó,
i sàpigues llavors que és el cor que et dol,
i que és el cor que guanya, i el cor que,
enlluernat en guanyar molt, t'avisa, derrotat,
que ho has perdut tot per sempre més.

D'Ombra encesa (inèdit)

VITRALL

Tu, llum del matí.

Tu, llum filtrada pels vitralls. Colors.

Tu, llum del matí als vitralls.

Vaig pensar que la catifa era una mica humida. Freda.

Que els arbres eren de color silenci.

Que tu eres al gronxador: posts de fusta,
tetera, pa torrat i el sol de l'hivern.

Tot amable, tot esmorteït.

Tu, que dorms. Tu, que vas fins a les bosses de paper
de les escombreries, en un racó de la cuina.

Tu, que dius: la cuina és groga.

Matí al vitrall. Fa fred. T'adorms.

Tu, que ara jugues amb els vidres dels records.

D'Ombra encesa (inèdit)

Universitat de les
Illes Balears

Servei de Biblioteca i
Documentació
Edifici Ramon Llull

La lectura d'aquests poemes ha estat
realitzada per l'autor al Centre de
Cultura de Sa Nostra –Palma– el dia 15
de febrer de 1991

Col.lecció poesia de paper
núm. 5

"SA NOSTRA"
CENTRE DE
CULTURA

**Universitat de les
Illes Balears**